

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 4 września 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.40.2020.TB

Pani
Agnieszka Musiała
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Niemczy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 6 – 7 sierpnia 2020 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Niemczy, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy, w okresie od 1 sierpnia 2019 r. do 6 sierpnia 2020 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 sierpnia 2019 r. do 6 sierpnia 2020 r. funkcję Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemczy pełniła Pani Agnieszka Musiała, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, których przyczyną była błędna interpretacja przepisów i wybiórcze stosowanie prawa. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzone

nieprawidłowości nie spowodowały skutków dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 1/2020. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Dyrektora OPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr IX/52/19 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Niemczy przyjęto przedmiotowy dokument. W rozdziale II § 4 ust. 2 pkt 12 ww. dokumentu wskazano, że OPS realizuje zadania wynikające z ustawy. Następnie uchwałą XXII/126/20 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 26 czerwca 2020 r. nadano Ośrodkowi nowy statut, gdzie w rozdziale II § 4 ust. 2 dodano m.in. pkt 24, z którego wynika, że w strukturze OPS funkcjonują placówki wsparcia dziennego.

(dowód: akta kontroli str. 13)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XIX/94/16 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2019 zatwierdzono powyższy Program. Jako cel główny wskazano w nim „*Stworzenie systemu wspierania rodzin wobec trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*”. Sprecyzowano również cele szczegółowe:

- Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny i wzrostu kompetencji rodzicielskich;
- Wsparcie i interdyscyplinarna pomoc dla rodzin dysfunkcyjnych;
- Działania podejmowane na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Do każdego celu szczegółowego przyporządkowano instytucje oraz zadania jakie zostaną podjęte w ramach jego realizacji, natomiast nie wskazano terminu. W przyszłości, przy tworzeniu gminnego programu wspierania rodziny dla konkretnych działań należy określić harmonogram ich realizacji.

Dyrektor Ośrodka złożył wyjaśnienia, z których wynika, że w 2020 r. został opracowany nowy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2023, ale z powodu pandemii koronawirusa zostanie on przedstawiony na sesji Rady Miejskiej w Niemczy we wrześniu br.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca danego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Nie przedstawiono takiego dokumentu. W przypadku Gminy Niemcza, informacje o sposobie realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny zostały zawarte w Sprawozdaniu z działalności OPS za rok 2019 i dotyczyły one tylko zadań realizowanych przez tę jednostkę. Powyższe sprawozdanie zostało złożone Radzie Miejskiej w Niemczy w dniu 14 kwietnia 2020 r.

Należy podjąć starania, aby Burmistrz Niemczy w terminie do 31 marca danego roku mógł złożyć Radzie Miejskiej w Niemczy sprawozdanie, o którym stanowi art. 179 ust. 1 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 15-50)

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

1. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej powstał Punkt Konsultacyjny, w którym świadczone były usługi dla mieszkańców Gminy przez psychologa – psychoterapeutę. Porad udzielano we wtorki w godzinach 14:30 – 17:30. Z pomocy psychologa korzystały także osoby objęte asystenturą. W okresie objętym kontrolą z usług skorzystało 12 rodzin (432 porady terapeutyczne).

Asystent rodziny przekierował 3 rodziny do Poradni Zdrowia Psychicznego w Dzierżoniowie, a 1 osobę do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Dzierżoniowie.

2. Terapie i mediacje

W 2019 r. OPS realizował projekt „W rodzinie siła”. Celem projektu była poprawa funkcjonowania społecznego rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki projektowi rodziny miały możliwość skorzystania z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii psychologicznej, pedagogicznej i uzależnień. Organizowano dla rodzin spotkania mające na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji społecznej.

W okresie objętym kontrolą nie organizowano mediacji, ponieważ nikt nie zgłaszał potrzeb w tym zakresie.

3. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Na terenie Gminy Niemcza z uwagi na brak zapotrzebowania, nie były prowadzone usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

4. Pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

W 2019 r. Ośrodek współpracował z kancelarią prawną, z usług której mogli korzystać m.in. mieszkańcy Gminy. Z tej formy wsparcia skorzystały 4 rodziny. Natomiast

w 2020 r. osoby, wymagające poradnictwa prawnego, kierowano do Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie. Wskazane jest, aby tego rodzaju poradnictwo zabezpieczyć na terenie gminy.

5. Spotkania dla rodzin, mające na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwane dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Niemcza nie funkcjonowała żadna grupa wsparcia z uwagi na brak zainteresowania taką formą pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 14, 49-50)

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny m.in. poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, asystenta rodziny, co było zgodne z art. 11 ustawy oraz współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w OPS zatrudniony był jeden asystent rodziny, na pełen etat. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

(dowód: akta kontroli str. 13, 51)

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go Dyrektorowi OPS. Analizując dokumentację rodziny J.K. stwierdzono, że w dniu 26 stycznia 2018 r. rodzina wyraziła zgodę na współpracę z asystentem rodziny, pracownik socjalny wystąpił z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny w dniu 1 lutego 2019 r., a Dyrektor Ośrodka przyznał go w dniu 6 lutego 2019 r., natomiast rodzinny wywiad środowiskowy został sporządzony dopiero 1 marca 2019 r. W przyszłości w momencie przydzielania rodzinie asystenta rodziny należy przestrzegać kolejności zdarzeń określonych w art. 11 ustawy.
- Każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny.

- Dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Zatrudniony w Ośrodku asystent rodziny sporządzał Plany, w formie tabelarycznej. Poszczególne kolumny odnosiły się do: „problemów/trudności”, „prowadzonych działań”, „uzyskanych efektów/rezultatów”. Jednak treści zawarte w kolumnie „uzyskane efekty/rezultaty” nie odnosiły się do „przewidywanych efektów”, raczej sugerowały, że były to „prowadzone działania”. Ponadto, brak było konkretnych terminów realizacji poszczególnych zadań, wskazywano jedynie, na jaki okres Plan został sporządzony i to nie we wszystkich przypadkach. Powyższe stanowi nieprawidłowość w świetle art. 15 ust. 3 ustawy.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.
- Plany pracy z rodziną poddawano modyfikacjom w zależności od zaistnienia okoliczności, które powodowały zasadność takich działań.
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzane przez niego notatki służbowe, zeszyty informacyjne dotyczące rodziny.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny sporządzał wymagane oceny, a następnie przekazywał je Dyrektorowi OPS. We wszystkich przypadkach nie przestrzegano 6 miesięcznego terminu ich sporządzenia – oceny powstawały średnio raz w roku. Ponadto, z treści dokumentu nie wynikało, czy zasadna jest dalsza współpraca z asystentem. Powyższe również stanowi nieprawidłowość.
- Przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Dyrektora OPS.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 12 rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 13, 52-61)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Dyrektor Ośrodka poinformował, że na terenie gminy w ramach projektu „W rodzinie siła” w 2019 r. powstała 1 rodzina wspierająca,

która swoim wsparciem obejmowała 1 rodzinę. Następnie, od grudnia 2019 r. do listopada 2020 r. w ramach umowy o wolontariat rodzina wspierająca nadal funkcjonowała.

(dowód: akta kontroli str.13)

Dyrektor Ośrodka oświadczył, iż zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 31 stycznia 2020 r. NR XVII/101/20 utworzono placówki wsparcia dziennego, prowadzone w formie opiekuńczej pod nazwą: Świetlica środowiskowa w Przerzeczynie Zdrój, ul Zdrojowa 14 oraz Świetlica środowiskowa w Wilkowie Wielkim 26. Placówki te były włączone w strukturę OPS. Wobec powyższego należy uznać, że zadanie gminy, o którym stanowi art. 176 pkt 3 lit. c ustawy jest realizowane.

(dowód: akta kontroli str. 13, 49)

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 10 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 3 rodzinach, z których 4 dzieci przebywa w pieczy zastępczej był przydzielony asystent rodziny, z tego 2 rodziny zrezygnowały ze współpracy. Natomiast rodzice pozostałych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej odmówili współpracy z asystentem rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 50,62-70)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną potwierdziła, że spełniają oni w tym zakresie wymogi określone przepisami prawa. W przypadku wykształcenia asystenta rodziny, analiza akt osobowych wykazała, iż posiadał on kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy. W okresie kontrolnym podnosił swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, których tematyka związana była z zadaniami asystenta rodziny, a ich realizacja i finansowanie wynikało z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy.

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny: „Rządowy Program Karta Dużej Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+” oraz „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, w ramach którego współfinansowano zatrudnienie asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str.50, 71)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Niemczy stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plany pracy z rodziną nie obejmowały: terminów realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych oraz dla konkretnego działania nie określano przewidywanego efektu.
2. Asystent rodziny sporządzał oceny sytuacji rodziny rzadziej niż co pół roku.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną określać zakresy realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji oraz dla każdego działania wskazywać przewidywane efekty.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

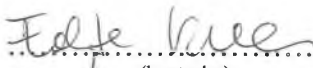
Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821), kontrolowana jednostka, której wydano zalecenia pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W terminie do 30 października 2020 r. proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
..... Zdrowia i Polityki Społecznej

(kierownik komórki do spraw kontroli)

